

hteva, lahko rečemo, da je pravzaprav neuspešno, v glavnem zato, ker tisti, ki bi informacije morali uporabljati, o tem delu skoraj nič ne vedo. Medtem ko ima za izobrazbo dokumentalistov posebne institucije kar 36 držav, pa se za šolanje uporabnikov informacij šele izvajajo poskusi v 7 državah (zlasti po letu 1966: ČSSR, Indija, NDR, Poljska, Velika Britanija, ZDA in ZSSR). Največ držav poskuša rešiti to vprašanje tako, da vključuje informatiko v sklop univerzitetnega študija z obveznimi ali neobveznimi tečaji za vse ali le posamezne fakultete. Tudi v ZSSR so naredili tako, ko so leta 1963 uvedli na moskovski univerzi pri katedri za znanstvene informacije fakultativni tečaj »Uporaba znanstvenih informacij«, ki obsega skupaj 24 ur predavanj (14 ur) in vaj (10 ur). Izhodišče tečaja so predavanja o informacijski dejavnosti kot sestavnem delu znanstvenega raziskovanja; tem sledi predavanja (in vaje) o virih informacij (strokovna literatura, vir znanja in sredstvo za širjenje znanja; strokovne bibliografije in strokovna dokumentacija, vir pregleda nad literaturo; strokovne knjižnice in dokumentacijska služba, organi informacije); nadaljnja predavanja (in vaje) obravnavajo sisteme beleženja in iskanja informacij (načela, ki opredeljujejo sisteme; tradicionalni sistemi; deskriptorski sistem; tehnika v službi sistemov); zaključna predavanja (in vaje) opozarjajo na uporabo informacij (reprodukcija dokumentov; informacijska tehnika pri individualnem študiju in raziskovanju).

V zvezi s temi problemi naj opozorimo še na članek G. Kovaleva in G. I. Ščerbickega »Kako najbolje informirati znanstvenika?« (št. 3, str. 46). V njem je poročilo o poskusih v Minsku, s katerimi so skušali ugotoviti, katera oblika informacij je najprimernejša za iste profile znanstvenikov. Izbrali so

obliko selektivnih informacij s pomočjo enotematskih kartic, obliko kroženja specifičnih zbirsk dokumentov in obliko ustnega posredovanja tematskih pregledov. Kot najuspešnejša se je pokazala prva oblika, tako glede na število uporabnikov kot glede na ekonomiko priprave informacij (najmanj časa in najmanj osebja), kar ponazarjajo v članku tabele z rezultati poskusa.

Stanislav Kos

International Library Review.
London & New York. Vol. 3/1971,
No. 1—4.

V svojem 3. letniku ostaja revija pri široko zasnovanem konceptu iz prejšnjih dveh let: zajeti skuša poleg Evrope in Amerike še tretji svet, v tem geografskem okviru pa vprašanja z vseh področij bibliotekarske stroke. S tem dosega revija veliko pestrost vsebine, skorajda bizarnost, vendar pa ta širina in raznoličnost gotovo nista v prid strokovni poglobljenosti posameznih prispevkov; ti le prevečkrat ostajajo zelo na površju zastavljenih vprašanj. Prispevki iz azijskih in afriških dežel neredko razpravljajo o svojem predmetu na način, ki je za evropsko in ameriško raven bibliotekarstva le preveč preprost, ali pa se vneta zavzemajo za novosti, ki tu že dolgo niso več novosti, temveč nekaj samoumevnega. Kot zgled takega članka bi lahko navedli prispevek o pošiljanju knjižničarjev na študijska potovanja v tujino (Sending Librarians Abroad) treh iranskih avtorjev; ta daje nasvete obiskovavcem — ali bolje, obiskovavkam — iz Oceanije, Azije in Afrike, kako naj se vedejo v Evropi in Ameriki. Nasveti segajo od nakupa vozovnic in rezervacije v hotelu do priporočila azijskim knjižničarkam, naj ne kažejo svoje privzgojene plahosti. Če so taki prispevki za naše razmere kaj malo uporabni, s tem seveda še ni rečeno, da niso

koristni tistim, katerim so predvsem namenjeni.

Zanimiv del pričujočega letnika je nedvomno vrsta člankov o mladinskih knjižnicah in knjigah, tako na primer o sodobni sovjetski mladinski književnosti, o klasifikaciji mladinske književnosti v knjižnicah Zahodne Nemčije in Toronta itn., čeprav se tudi ti prispevki ne vzdignejo nad splošno raven. Posebej bi morda kazalo opozoriti na razpravljanje Bettine Hurliman o Smereh v evropski produkciji slikanic po letu 1945 (Trends of European Picture Book Production since 1945), predvsem zato, ker je v pregledu upoštevana tudi Jugoslavija. Govori se predvsem o zahodnoevropskih državah, poleg teh je obsežno prikazana češka povojna slikanica. Nato pa avtorica ugotavlja, da se preostale vzhodne države po svoji vlogi v produkciji slikanic ne morejo meriti ne z Zahodom, ne s Češkoslovaško; podobno stanje da je tudi v balkanskih državah z edino izjemo Jugoslavije. Ta se odlikuje s podjetnimi založbami in s kvalitetnim tiskom, tako da so njene slikanice začele že uspešno prodirati na Zahod. Kot najvidnejše ilustratorje slikanic imensko navaja Marlenko Stupico, Ančko Gošnik-Godec in Lidijo Osterc, češ da »na res enkrat način kažejo povezavo Jugoslavije z Bližnjim Vzhodom«, ne da bi bila ta nenavadna povezava kakor koli jasneje razložena. V sklepu članka še enkrat omeni Marlenko Stupico, tokrat kot »rustikalno Slovakinjo«.

Posebej zasluži omembo še serija prispevkov s skupnim naslovom Zgodovina knjižničarskih šol (Library School Histories), izbranih in ponatisnjenih iz zbornika Liber Amicorum v počastitev G. A. van Riemsdijka. V tem izboru je zastopanih sedem držav, od Danske do Pakistana, med njimi tudi Jugoslavija, tokrat s tehtnim prikazom izpod peresa B. Hanža: Izobraževanje knjižničnega kadra v

Jugoslaviji (Library Education in Yugoslavia). Avtor v uvodu opozarja na članek Eve Verone o istem predmetu, a izpred dvajsetih let, nato še sam kratko opiše stanje v šolanju knjižničnega osebja do leta 1952. Ker je prikaz namenjen tujim bravcem, avtor tudi v kratkih obrisih razloži, kakšne so kategorije knjižničnega osebja v Jugoslaviji in kakšna predizobrazba se zahteva za posamezne nazive, in opiše sistem strokovnih izpitov. Do slednjega izraža več kritičnih pomislekov, predvsem pomislek o tem, ali je res primerno, da je izpitni sistem en sam za vse tipe knjižnic, ali pa naj bi se morda diferenciral, da bi boljše ustrežal posameznim tipom. Kot zelo resen problem navaja tudi pomanjkanje enotne prakse za kandidate v času njihovega pripravništva; na izpiti se je namreč ponovno pokazalo, da je bila ta praksa neustrezna. Tem uvodnim ugotovitvam sledi pregled teženj, ki so se pokazale v knjižničarskem šolanju po letu 1952. Mnogo je obetala usmeritev na pedagoških akademijah, ki so vpeljale pouk o osnovah bibliotekarske vede kot poseben predmet (Sarajevo 1961, Ljubljana 1964, Reka 1967 itn.). To šolanje je nedvomno daleč nad nivojem informativnih tečajev, kakršne so vsako leto prirejali za amaterje, vendar pa še ni dokončna rešitev. Preveč poudarka je na pedagoških predmetih, premalo na čisto bibliotekarskih in na splošno kulturnih, ki bi morali biti temelj bibliotekarskega poklica. Slej ko prej je ostalo odprto vprašanje sistematičnega izobraževanja višjega knjižničnega kadra; ostalo je pri raznih načrtih, osnutkih in priporočilih. Bibliotekarski strokovni izpit po obsegu in po snovi ustreza standardom v drugih deželah, ni pa sprva povsem ustrežal novim nalogam in potrebam naših knjižnic. Tudi niso tečaji in seminarji, navadno časovno omejeni, mogli dati kandidatom teoretične

podlage za takšen študij bibliotekarske vede, kakršen se je zahteval na izpitih. Do velikih sprememb je prišlo sredi šestdesetih let. Tu avtor spet za tuje občinstvo kratko oriše razvoj samoupravljanja v Jugoslaviji, koliko je to potrebno za razumevanje njegovega predmeta. Posledica tega je bila, da se izpit ni več zahteval obvezno, in tako po letu 1966 v Makedoniji sploh ni bilo več izpitov, medtem ko se je Slovenija striktno držala prejšnjih zahtev. Poskuse, da bi bibliotekarsko vedo vpeljali na univerzo, so zavrli finančni problemi in pomanjkanje učiteljev. Pač pa je bil v Zagrebu uveden postdiplomski študij bibliotekarstva, dokumentacije in informacije, ki je dajal diplomantom magistrski naziv. Mnenja o uporabnosti tega študija za praktično delo v knjižnici so zelo različna, očitajo mu, da reducira bibliotekarsko vedo na dokumentacijske in informacijske usluge. Avtor sklene v ugotovitvijo, da sedanje stanje ni slabše, a tudi ne bistveno boljše kot pred 15 leti, in da je nekaj ključnih problemov še vedno nerešenih.

Katarina Bogataj

Library Quarterly 1971. Prispevke v *Library Quarterly 1971* bi lahko v glavnem razdelili na naslednje teme: zgodovino, ljudske knjižnice, bibliografijo, cranfieldski projekt, perspektivo knjig in revij v bodočnosti, poklicni profili v knjižnicah.

Štirje prispevki posegajo v evropsko zgodovino. Tako nas obsežna študija seznanja z znamenitim baselskim tiskarjem Johannom Frobenom in njegovimi zvezami z univerzitetnimi krogi v Baslu v letih 1513—1523. Glavni vir za to študijo je bila korespondenca baselskih učenjakov z njihovimi prijatelji, med katerimi je bil tudi Erazem Rotterdamski; ta je pol leta preživel v Baslu v Frobenovi hiši.

Froben je namreč založil in tiskal več njegovih del. Posredno tudi izvemo iz korespondence, da je leta 1519 postavil Erazem Frobenu ultimatum, da mu ne bo dajal več svojih del v tisk, če bo še naprej tiskal dela Martina Lutra.

Druga zgodovinska študija zajema razdobje od leta 1550 do 1700. V tem času so nastali sezname posameznih bibliotek in tudi že splošne bibliografije. Te publikacije so postale bibliotekarjem vodilo pri dopolnjevanju bibliotečnih fondov.

Tretja študija pa sega že v prvo polovico 20. stol. v Anglijo. Prikazuje levičarski knjižni klub, ki ga je leta 1936 ustanovil Viktor Gollancz. Ta klub, ki se je razvil v uspešno založniško podjetje, je razširjal levo usmerjeno literaturo in odigral važno vlogo v angleškem levičarskem gibanju v 30. letih. Gollancz je zatrjeval, da je treba opremiti ljudi za borbo proti vojni in fašizmu. Kasneje je klub veliko pripomogel k temu, da je prišla leta 1945 na vlado laburistična stranka. Obstajal je še do leta 1948.

Delno posega v zgodovino tudi obširna informacija o ameriških idejah v nemških ljudskih knjižnicah od leta 1845 naprej. Najmočnejši pa je prodor ameriških idej po letu 1945, zlasti z ustanovitvijo Gedenkbibliothek v Berlinu, po kateri se vzorujejo številne nemške knjižnice.

Na področje ljudskih knjižnic sega tudi poročilo o raziskavi v petih ameriških knjižnicah. Iskali so kriterije, po katerih lahko premestijo leposlovne knjige s polic v skladišča, ker predvidoma ne bodo več v rabi. Pri tem ni toliko odločilen datum izdaje kot dolžina časa, ko je knjiga med eno in drugo izposajo na polici (shelf-time period).

Trije prispevki obravnavajo bibliografijo azijskega območja, med njimi eden posebej japonsko bibliografijo.